

Zápis z jednání II. pracovní konference čs. psychologů
v sobotu 31. října 1959.

Prof. J. D o l e ž a l označil dosavadní jednání jako úspěšné. Řekl, že je třeba nyní zhodnotit to, co bylo v jednotlivých referátech předneseno a vyvodit z toho důsledky pro další práci. Zopakoval kritéria tohoto hodnocení, uvedená již v jeho úvodním projevu: 1) Jaké bylo teoretické, světonázorové východisko každého jednotlivého referátu. 2) Zda byla metoda zpracování vědecká a vhodná, zda byl zvolený problém vskutku závažný a zda byl řešen tvůrčím způsobem. 3) Jaký význam má ten který výzkum - zvláště aplikovaný - pro praxi.

Většinou byly v sekcích referáty takto správně posuzovány, nyní je třeba to shrnout. Předsedové sekcí byli pověřeni, aby toto zhodnocení provedli.

Předsedové sekcí přednesli své referáty: za sekci teoreticko-metodickou prof. T a r d y , za výchovnou dr C h m e - l a ř , za zdravotnickou dr K o n e č n ý a za ekonomickou dr Bažány. Poté se diskutovalo ke každému referátu zvlášť.

Dr K o l á ř í k o v á : V některých referátech se vyožovaly gnoseologické závěry mnohem širší platnosti než dovo- loval zpracovaný materiál nebo použitá metoda.

Dr B ř i c h á č e k : Mezi vytčené teoretické úkoly by bylo třeba zařadit otázku gnoseologického použití statistických metod.

Dr M B á r t a : Je třeba se zaměřit nejen na vztah psychologie - fyziologie, ale i na vztah psychologie ke společenským vědám.

Prof. D o l e ž a l : Je třeba se zaměřit na kritické připomínky v hodnotícím referátu s. Tardyho, zda jsou oprávněné, resp. dostatečné.

(Další diskusní příspěvky nebyly.)

Prof. T a r d y : Připomínka s. Kolářkové se dá většit. O statistice se zde nemluvílo, proto se to nedá přijmout jako něco, co vyplynulo z konference. U společenských věd to možné je.

(Hodnocení prof. Tardyho bylo poté plénem jednomyslně přijato.)

Diskuse k referátu dr C h m e l a ř e .

Dr H y h l í k : Ve srovnání s ostatními měl být kritičtější, zejména v otázkách výběru tematiky, použitých metod i aktualizaci problémů. Jasněji vytyčit perspektivní úkoly.

Prof. D o l e ž a l : Měla by se sem přenést problematika, o níž se diskutovalo na závěrečném zasedání pedagogické sekce.

Dr C h m e l a ř : Žádná jiná sekce nemá tak propracovaný konkrétní plán. Akad. Chlup a prof. Doležal vedou koordinační komisi. Ale kritiku by snad bylo možno zesílit.

(Na dotaz prof. Doležala s. Hyhlík souhlasí, aby dr. Chmelař použil jeho připomínek podle svého uvážení.)

Dr P e š i n o v á : Málo byly zastoupeny otázky výslovně didaktické. - Dále je třeba zabývat se více převodem získaných poznatků do praxe.

Dr C h m e l a ř : Další konkretizace úkolů bude předmětem lednového zasedání, proto jsme to příliš podrobně neprojednávali.

Prof. D o l e ž a l : S. Pešinová má pravdu v tom, že jsme

se dosud soustřeďovali spíše na otázky výchovné než speciálně školské, výukové. Kontakt se školskými pedagogy byl malý. Jádro toho, co říkala s. Pešinová, by mělo být v resoluci zahrnuto.

(Po schválení připomínek dr Chmelaře a dr Pešinové jednotlivě byl referát o práci pedagogické sekce jako celek jednomyslně přijat.)

Diskuse k referátu dr. K o n e č n é h o :

Dr U r b a n : Z referátu jako by vyplývalo, že psychologové nevěnují pozornost prověřování metod, s nimiž pracují. Byly tomu ^{vsak,} přímo věnovány některé referáty ve zdravotnické sekci.

(Na návrh prof. Doležala byl referát čten ještě jednou.)

Dr U r b a n : Nepovažuji za správnou úvodní formulaci, že výběr nebyl reprezentativní. Tuto myšlenku je třeba vyjádřit jinak.

Prof. D o l e ž a l : S tím je možno souhlasit.

(Po diskusi byla připomínka dr Urbana přijata.)

Dr B á r t a : Některé diagnostické metody hodnotí dobře Engelsmannův článek v 3. čísle Čs. psychologie. Kliničtí psychologové nepoužívají metod, které si rozšiřují, nekriticky. Prověřování metod se děje, a to intenzívně.

Prof. T a r d y : Nestačí statistické prověřování, nutno řešit problém jak využít toho kterého testu či pomůcky pro výzkum osobnosti jako celku.

Dr Bažány: Nebezpečí prakticismu v této otázce skutečně existuje.

Doc. K o n e č n ý : Jde také o teoretické a ideologické pozadí jednotlivých metod. - Není správné úplně se vyhnout kritickým poznámkám do vlastních řad. Neřekneme-li si to sami, řeknou nám to jiní. Otázkou této diskuse je, jak to říci.

Dr H á r t a : Připomínám jen, že psychologové si tyto věci uvědomovali a uvědomují.

J í r á s e k

Dr E w ž ú n y : Uvědomme si, že tuto naši sebekritiku budou číst lidé, kteří mají k prakticismu daleko blíže než my - lékaři.

Dr B a ž á n y : S lékaři budeme o těchto věcech ~~hovořit~~ hovořit právě na připravované schůzce. Hodnocení, o kterém zde diskutujeme, je určeno především do vlastních řad.

Dr U r b a n : Psychologové si nebezpečí přejímaných metod uvědomují mnohem více než lékaři. Výrazně se to obrazilo na této konferenci.

Dr B a ž á n y : Připomínám znovu, že nestačí prověřovat statisticky. Bylo by třeba např. hlouběji hovořit o poznávací hodnotě dotazníků. Něco podobného platí i o Rorschachovi.

Prof. D o l e ž a l : Nejde jen o ~~stylistickou~~ stylistickou úpravu. Tyto věci souvisí s tím, o čem mluvil s. Tardy. Některé pojmy se nechápou správně a některé věci se smazávají. Nebezpečí prakticismu hrozí. Nesmíme to zamaskovávat.

Prof. T a r d y : Aby se psychologové nepodceňovali před lékaři, to se dá stylisticky ~~zahrnout~~ vyjádřit. Je však pravda, že mnozí pracovníci si neuvědomují, že nestačí statistické prověřování metod. Tedy: nedělat ze sebe teoretická nedochůdčata, ale musí tam zůstat to, že psychologové se musí zamyslet nad gnosologickými otázkami aplikace metod.

Dr B á r t a : Řekl jsem hned na začátku, že plně souhlasím s obsahem kritických formulací. Šlo mi o to, aby tam bylo řečeno, že kliničtí psychologové si to sami již delší dobu uvědomují a snaží se s tím vypořádat. Vycházel jsem z praktické zkušenosti s článkem doc. Konečného, který byl obsahově správný, ale jehož formulace nebyla nejšťastnější, vyvolala nepochopení. Nepsychologové si řekli: Už se zase straší s psychotechnikou, psychologové podléhají pavědeckým koncepcím a několik málo lidí to musí v poslední chvíli zachraňovat. Abychom si sbytečně sami neházeli popel na hlavu tam, kde nemusíme. Říci: My si to skutečně sami uvědomujeme a chceme se s tím důkladně vědecky vyrovnávat.

Prof. D o l e ž a l s pořádkem e. Bárty v této formulaci souhlasí. V porovnání s ostatními lidově demokratickými zeměmi bylo u nás na tomto úseku klinické psychologie mnoho vykonáno. Právě to zvyšuje naši odpovědnost. Ty věci mají velký společenský dosah. Kdyby šlo o 2 - 3 pracovníky, kteří by si někde něco zkoušeli, nebylo by to tak ošehavé. Je třeba věc formulovat velmi přesně a tedy také uvést, že psychologové se sami chopili iniciativy, aby v této věci zjednali nápravu.

Dr U r b a n : Otázka prověřování metod používaných v praxi je úplně obecná a nebylo by vůbec správné a neodpovídalo by skutečnosti, kdybychom to formulovali jen tak, jako by to byla otázka, před kterou nedostatečně stojí kliničtí psychologové. Pracovníci ve které sekci věnují tolik pozornosti metodologickým otázkám jako právě pracovníci z klinické psychologie?

Prof. D o l e ž a l : Opravdu si nerozumíme. Vaše vyvození jsou skutečně důkazem toho, že tyto kritické rozborů jsou správné. To je faktické nepochopení problému. Jistě to však neznamená,

že bychom si nechtěli porozumět.

Dr B á r t a navrhuje přijmout pojetí, formulované v předchozím příspěvku prof. Doležala.

Dr K o n e č n ý znovu zdůrazňuje, že jde o kritiku do vlastních řad, především o teoretický základ, na kterém se diagnostické metody pohybují.

Dr B á r t a souhlasí, žádá jen na příslušném místě formulaci "...ještě intenzivněji pokračovat v prověřování...".

Prof. D o l e ž a l souhlasí.

Dr K o n e č n ý navrhl, aby dr Urban a ^{dr}Bárta byli přizváni k formulaci, tito však projevíli ústřednímu výboru důvěru, že jejich připomínka bude správně vzata v úvahu.

(Po dočtení referátu doc. Konečného s několika vysvětlivkami jeho a prof. Doležala byl tento referát plénem jednomyslně přijat.)

Diskuse k referátu dr B a ž á n y h o .

Dr I v a n o v navrhuje kritičtější postoj k práci ekonomických psychologů, neboť to, co dělají, zdaleka nestačí praxi.

Dr K o l á ř í k o v á se domnívá, že referát dr Bažányho vystihl to podstatné v daných možnostech.

Prof. D o l e ž a l konstatuje, že ekonomičtí psychologové se nehlásí do diskuse patrně proto, že značná část jich se podílela na formulování referátu dr Bažányho na jejich závěrečném zasedání.

Dr B a ž á n y odpovídá s. Ivanovovi, že jeho kritická připomínka byla v jeho referátu v podstatě obsažena. (Dr Ivanov to bere na vědomí.)

(Referát dr Bažányho byl jednomyslně přijat.)

Diskuse k referátu dr L i n h a r t a o organizačních záležitostech konference.

Dr H o l a s : Polytematicnost byla na závadu. Nejlepší výsledků se při konferencích dosáhne tematickou seriózností.

Prof. D o l e ž a l s tímto názorem souhlasí. Po této konferenci, jež byla všeobecnou přehlídkou, budou následovat porady, zaměřené na řešení konkrétních problémů.

Závěrem bylo vysloveno poděkování všem, kteří se zapojili o přípravu a průběh konference, která byla po organizační stránce zdařilá, zejména dr Bártovi, dr Stejskalovi, ústřednímu výboru atd.

Byla přečtena resoluce konference a na návrh dr Barty jednomyslně schválena.

Poté plénum na návrh prof. Doležala vyslovilo souhlas a tím, aby ústřední výbor vhodnou formou informoval ÚV KSČ o výsledku jednání konference a požádal o pomoc při řešení úkolů, které před československými psychology stojí, jak to vyplývá právě ze schválené resoluce.

Dále bylo konstatováno, že se jedná o to, aby referáty na konferenci přednesené vyšly tiskem.

Konferenci zakončil prof. Doležal přáním náaru dalšímu úsilí všech pracovníků.